

Nr 187

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370); given den 15 november 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att sådan ersättning på grund av trygghetsförsäkring vid yrkesskada (TFY), som utgår under de första 30 dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen och beräknas enligt schablon, skall undantas från beskattning.

**Förslag till
Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)**

Härigenom förordnas att 19 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §¹

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas icke:

vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;

vinst å icke yrkesmässig avyttring av lös egendom i andra fall än som avses i 35 § 3 eller 4 mom.;

vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;

ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrapening, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till

ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrapening, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till

¹Senaste lydelse 1973:1121. Paragrafen föreslås ändrad även i prop. 1974:132.

Nuvarande lydelse

skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller annan livränta, så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller annan ansvarighetsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;

Föreslagen lydelse

skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller annan livränta, så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller, *med nedan angivet undantag*, annan ansvarighetsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;

ersättning på grund av ansvarighetsförsäkring enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgår under de första trettio dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen och beräknas så att ersättningen uppgår för insjuknandedagen till högst 30 kronor och för övriga dagar till högst 6 kronor för dag;

belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkringen utgått på grund av kapitalförsäkring;

ersättning på grund av skadeförsäkring, dock ej i den mån köpeskilling, som skulle hava influtit därest försäkrad egendom i stället försålts, varit att hänföra till intäkt av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse eller i den mån ersättningen eljest motsvarar sådan skattepliktig intäkt eller motsvarar sådan avdragsgill omkostnad, vilken är att hänföra till någon av nämnda förvärvskällor;

vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning, som utgått på grund av annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, samt vinstandel, som utgått på grund av skadeförsäkring, och premieåterbetalning på grund av skadeförsäkring, för vilken rätt till avdrag för premie icke förelegat;

ersättning jämlikt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 4 500 kronor eller högre belopp för år;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, i den mån givaren enligt 20 § eller punkt 5 av anvisningarna till 46 § icke är berättigad till avdrag för utgivet belopp;

stipendier till studerande vid undervisningsanstalter eller eljest avsedda för mottagarens utbildning;

allmänt barnbidrag;

lön eller annan gottgörelse, för vilken skall erläggas skatt enligt förordningen (1958:295) om sjömansskatt;

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;

invaliditetstillägg eller invaliditetsersättning enligt 9 kap. lagen om allmän försäkring, så ock hemsjukvårdsbidrag, som utgår av kommunala eller landstingskommunala medel till den vårdbehövande;

kommunalt bostadstillägg enligt lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

kommunalt bostadstillägg till handikappade;

bostadstillägg som avses i kungörelserna (1968:425) om statliga bostadstillägg till barnfamiljer och (1973:379) om statskommunala bostadstillägg;

sådan gottgörelse för utgift eller kostnad som arbetsgivare uppburit från pensions- eller personalstiftelse ur medel, för vilka avdrag icke medgivits vid taxering, vid första tillfälle dylika medel finnas i stiftelsen;

kompensation av staten för bensinskatt på bensin som förbrukats vid yrkesmässig användning av motorsåg.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1975 års taxering.

Utdrag av protokollet över finansärenden hållet inför Hans Maj: Koningen i statsrådet den 15 november 1974.

Närvarande: ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, BENGTS-SON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUS-TAFSSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *den skattemässiga behandlingen av kollektivavtalsbunden ansvarighetsförsäkring* och anför.

Inledning

Den 16 maj 1974 träffade Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Landsorganisationen i Sverige (LO) och Privattjänstemannakartellen (PTK) överenskommelse om införande av trygghetsförsäkring vid yrkesskada (TFY). Samma dag träffades även överenskommelse om införande av TFY inom det kommunala avtalsområdet. Senare har även överenskommelser träffats om att ansluta bland annat Kooperationens och Statsföretagens Förhandlingsorganisation (SFO) avtalsområden till försäkringen. Även för statens personskadeförsäkring är TFY normerande.

I en till finansdepartementet den 23 september 1974 inkommen skrivelse hemställer SAF, LO och PTK att vissa ersättningar som kan utgå enligt TFY måtte undantas från beskattning.

Efter remiss har yttranden över skrivelsen avgetts av kammarrätten i Sundsvall, försäkringsinspektionen, riks-försäkringsverket, riksskatteverket, länsstyrelserna i Stockholms, Skaraborgs och Västmanlands län, livförsäkringskattekommittén, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Kooperativa förbundet (KF), Lantbrukarnas riksförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska Personal-Pensionskassan (SPP), Folksam och Kooperationens pensionsanstalt.

Lantbrukarnas riksförbund hänvisar som sitt yttrande till ett inom Lantbrukarnas skattedelegation upprättat utlåtande. KF och Kooperationens pensionsanstalt åberopar vad Folksam anför i sitt yttrande.

Gällande ordning

TFY är en ansvarighetsförsäkring. Beträffande ersättningar som utgår från sådan försäkring gäller enligt 19 § kommunalskattelagen (1928:370), KL, att ersättning som avser förlorad inkomst av skattepliktig natur utgör

skattepliktig inkomst. Vidare är enligt 32 § 1 mom. första stycket KL livränta som utgår på grund av sådan försäkring skattepliktig. Slutligen gäller enligt andra stycket av anvisningarna till 19 § KL att om sådan livränta eller del därav, som enligt 32 § KL i sin helhet skall räknas som skattepliktig intäkt, utbytes mot engångsbelopp, beträffande detta belopp skall i beskattningshänseende gälla vad om sådan livränta är stadgat.

Framställningen

I framställningen påpekas att TFY torde komma att omfatta så gott som hela arbetsmarknaden utom området för statens personskadeförsäkring men att TFY är normerande även för den senare försäkringen. Införandet av TFY kan därför i praktiken sägas innebära att skadeståndsrätten på ett väsentligt område ersätts med avtalsförsäkring.

Förmåner enligt TFY skall i huvudsak utges efter skadeståndsrättsliga regler. I den mån avsteg gjorts har dessa bl. a. varit betingade dels av strävan att anpassa ersättningsformerna så att den skadades möjligheter att återgå i arbete främjas, dels av behovet att förenkla och förbilliga skaderegleringsarbetet.

Det påpekas att enligt i Sverige gällande regler skadestånd inkomstbeskattas till den del detta avser förlust av inkomst eller annan förmån som skulle ha beskattats hos mottagaren. Organisationerna har bedömt att överenskommelserna om TFY kommer att medföra en värdefull komplettering av vårt lands socialpolitiska system. Det har därför ansetts angeläget att verka för att inte gällande lagregler hindrar den effekt som organisationerna avsett att uppnå. Organisationerna hemställer att nedan angivna förmåner inte beläggs med inkomstskatt:

1. Ersättning för förlorad arbetsinkomst som utges enligt schablonstabell under de första 30 dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen.
2. Engångsbelopp som beräknats genom kapitalisering av livränta och som utges vid bestående invaliditet.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst

Skadefall som inte medför sjukskrivning överstigande 7 dagar berättigar inte till ersättning. Om skadefallet varat minst 8 dagar lämnas under de första 30 dagarna av sjukdomstiden ersättning enligt TFY för förlorad arbetsinkomst enligt följande tabell. Beloppen i tabellen har enligt organisationerna beräknats så att arbetstagaren genom denna ersättning jämte den skattepliktiga sjukpenningen erhåller full kompensation för nettoinkomstbortfallet, vilket anses motsvara den sjukpenninggrundande inkomsten per dag. I de fall arbetstagaren kan ha rätt till ersättning för viss sjukdomsdag även enligt avtalsgruppsjukförsäkring (AGS) inkluderas denna ersättning i angivna belopp.

Till försäkringskassan anmäld sjukpenninggrundande årsinkomst uppgår		Ersättning från TFY (i förekommande fall inklusive ersättning från AGS)
till kr.	men ej till kr.	per dag kr.
	18 000	3
18 000	43 000	4
43 000	53 000	5
53 000	7,5 basbelopp	6

För insjuknandedagen, som ej berättigar till ersättning genom den allmänna försäkringen, lämnas ersättning med ett belopp motsvarande fem gånger den i tabellen angivna dagersättningen. Detta belopp torde motsvara den genomsnittliga nettoförlusten av arbetsinkomsten för denna dag.

För lönedelar överstigande vad som motsvarar en årlig arbetsinkomst av 7,5 basbelopp lämnas ersättning för den faktiska förlusten. Sådan ersättning förutsätts bli skattepliktig eftersom den inte utges enligt den ovan angivna tabellen.

Skulle ersättning på grund av skadan utgå från stat, kommun, försäkringsanstalt, arbetsgivare eller annan i form av periodisk ersättning gäller en särskild samordningsregel. Denna innebär att ersättning som angivits ovan för förlorad arbetsinkomst endast utgår i den mån de skadelidande drabbas av förlust som inte ersätts på annat sätt. Arbetstagare med full sjuklön kommer sålunda inte att erhålla "dagersättning" från TFY.

Enligt den lagstiftning som gäller från ingången av 1974 är sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring skattepliktig inkomst. Organisationerna erinrar om att vid genomförandet av denna lagstiftning (prop. 1973:49) frågan uppkom huruvida ersättning från AGS skulle göras skattepliktig. Departementschefen uttalade därvid att bl. a. praktiska skäl talar för att den nuvarande skattefriheten behålls för ersättning som faller ut på grund av AGS-försäkring och anförde vidare att AGS-belopp som utfaller under sjukpenningtid blir förhållandevis små. Riksdagen anslöt sig till denna uppfattning.

Enligt organisationerna synes samma skäl föreligga för skattefrihet då det gäller ersättning för förlorad arbetsinkomst som utges enligt ovan angiven schablonstabell under de 30 första dagarna av sjukdomstiden. Härtill kommer behovet av enkla regler för samordning mellan ersättning enligt schablonstabellen i TFY och den skattefria dagersättningen enligt AGS. Organisationerna påpekar även att det högsta skattefria belopp som enligt schablonstabellen kan utges vid ett skadefall blir 204 kr.

Engångsbelopp i stället för livränta

Vid skadefall som lett till invaliditet lämnas ersättning enligt TFY för framtida förlust av arbetsinkomst eller för mer betydande merkostnader i privatlivet eller i arbetet i form av årlig livränta till den del förlusten

eller kostnaden inte ersätts genom förmån från t. ex. socialförsäkring eller avtalsförsäkring.

Den skadade kan i stället för livränta eller del därav erhålla ett engångsbelopp motsvarande det kapitaliserade värdet av livräntan enligt TFY. Sådant engångsbelopp skall alltid lämnas om den del av den framtida årliga förlusten av arbetsinkomst som skall ersättas enligt TFY kan antas komma att understiga 10 %. Engångsbeloppet fastställs enligt normer för kapitalisering av livränta som godkänts av SAF, LO och PTK. Organisationerna uppger att dessa normer i huvudsak skall överensstämma med de som föreslagits av skadeståndskommittén i betänkandet (SOU 1973:51) Skadestånd V. Vid bestämmande av engångsbeloppet skall dock hänsyn tas till skattefrihet.

Organisationerna erinrar om reglerna för beskattning av utbytt livränta. Enligt organisationerna kan i TFY förekomma såväl utbyte av livränta som att ett engångsbelopp bestäms att utgå direkt utan att någon livränta dessförinnan fastställts. Om engångsbelopp beskattas kan skattebelastningen på grund av den för fysiska personer gällande skatteprogressionen bli betydande. Visserligen kan reglerna i förordningen om ackumulerad inkomst i många fall tillämpas. Härigenom åstadkommes vid inkomstskatteberäkningen en fördelning av engångsbeloppet på de 10 senaste åren. Den lindring i skatteprogressionen som en sådan fördelning avser att åstadkomma har emellertid i många fall visat sig bli ganska obetydlig, bl. a. beroende på att engångsbeloppet fördelas under en tidsperiod då den skadelidande får antas ha varit i full verksamhet.

Det erinras om att frågan om beskattning av kapitaliserad livränta vid olika tillfällen, bl. a. genom motion 1972:851, har tagits upp till diskussion. Den har även behandlats i skadeståndskommitténs betänkande och av flera av de remissinstanser som avgivit yttrande över detta betänkande. En starkt utvidgad skattefrihet har därvid förordats.

Enligt SAF, LO och PTK föreligger skäl för skattefrihet även beträffande sådana kapitalbelopp som inom TFY utgår i stället för livränta. Å andra sidan är organisationerna överens om att vid bestämmande av skattefritt kapitalbelopp, som utges i stället för årlig livränta, kapitalbeloppet skall beräknas med hänsyn till värdet av livränta efter skatt. Organisationerna erinrar även om att ersättningen från TFY i många fall endast utgör komplement till inkomst av förvärvsarbete eller vid förtidspension, annan livränta eller pension och därför normalt bör bli av mindre betydelse för den skadades framtida försörjning. I de fall skadeersättningen enligt TFY blir av någon mer påtaglig betydelse för den skadades framtida försörjning kommer ersättning normalt att utgå i form av värdesäkrad livränta för vilken skattefrihet ej begärs. Slutligen påpekas att enligt allmänt vedertagen uppfattning ersättning i form av engångsbelopp medverkar till en snabbare rehabilitering av den skadade.

Remissyttrandena

En del remissinstanser tillstyrker bifall till framställningen. En del instanser anser emellertid att endast de schablonbelopp som vid arbetsförmåga kan utgå under de första 30 dagarna bör undantas från beskattning. I flera remissyttranden förordas dock att framställningen inte skall föranleda lagstiftning.

För bifall till framställningen uttalar sig *livförsäkringsskattekommittén* (majoriteten), *TCO*, *SACO*, *Svenska försäkringsbolags riksförbund*, *SPP* och *Folk-sam*. Det pekas allmänt på att TFY utgör en värdefull komplettering av vårt lands socialpolitiska system. Vidare erinras om att ersättning för förlorad arbetsinkomst enligt schablon Tabellen avser förhållandevis små belopp samt att engångsbeloppen vid utbyte av livränta har betydelse för den skadades rehabilitering. Livförsäkringsskattekommittén pekar på skattefriheten för belopp som utgår på grund av AGS och den gemensamma handläggning som avses ske av frågor om dag ersättning enligt AGS och TFY. Skattefrihet för TFY-ersättningen kan enligt kommittén innebära förenkling i administrationen så länge nuvarande skatteregler gäller på AGS-området. Kommittén, som inte är beredd att nu ta slutlig ställning till skattefrågor angående AGS, vill inte motsätta sig att dag ersättningen enligt TFY tills vidare undantas från inkomstbeskattning. Även i fråga om engångsbeloppen förordar kommittén en provisorisk lagstiftning. Kommittén hänvisar till den lagstiftning som kan bli följden av skadeståndskommitténs betänkande. På skattesidan skulle denna kunna medföra viss skattefrihet för engångsersättningar som träder i stället för livränta. Denna fråga övervägs för närvarande av kommittén som särskilt uppdrag. Organisationernas framställning bör därför överlämnas till kommittén för att beaktas vid fullgörandet av detta uppdrag. I avvaktan på en definitiv lösning, som beräknas vara tillämplig fr. o. m. 1976 års taxering, tillstyrker kommittén att engångsbelopp från TFY-försäkringen, som utbetalats under 1974, inte upptas till beskattning vid 1975 års taxering. Svenska försäkringsbolags riksförbund ansluter sig till uppfattningen att ersättning i form av engångsbelopp bör kunna utges i ökad omfattning. Genom socialförsäkringssystemet och de system för kollektiv sjuk- och invaliditetspensionsförsäkring som numera finns har nämligen skadeståndslivräntan i många fall fått en marginell betydelse när det gäller den skadelidandes försörjning. Ett engångsbelopp medverkar däremot ofta till en snabbare rehabilitering av den skadade. Ett sådant belopp kan investeras i t. ex. ett eget hem eller ett eget företag så att den skadelidande kan anpassa sig till den situation han försatts i genom skadan. En ökad användning av engångsbelopp kräver dock enligt riksförbundet en ändring av skattebestämmelserna så att ersättningen i avsedd utsträckning verkligen kommer den skadade till godo. Riksförbundet hänvisar till skadeståndskommitténs förslag och att i remissyttranden över betänkandet förordats en starkt utvidgad skattefrihet för engångsbelopp. Skattefritt kapitalbelopp som

utges i stället för årlig livränta inom TFY avses beräknas individuellt med hänsyn till det värde livräntan har efter skatt för den skadelidande. Det är således fråga om nettoersättning bestämd med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet. Organisationerna anser därför att skäl för skattefrihet föreligger i fråga om sådana engångsbelopp. Riksförbundet framhåller det angelägna i att ökad skattefrihet genomförs generellt för skadestånd i form av engångsbelopp. Detta förutsätter enligt riksförbundets mening att underlaget för beräkning av sådant belopp såsom inom TFY utgör värdet av livränta efter skatt. Ett starkt motiv för en sådan enhetlig behandling av engångsbeloppen är att olikheter så långt det är möjligt bör undvikas mellan ersättningsanordningar av TFY:s typ och den allmänna skadeståndsrätten.

En minoritet i riksskatteverkets styrelse, riksförsäkringsverket, länsstyrelserna i Skaraborgs och Västmanlands län samt Lantbrukarnas skattedelegation uttalar sig för att endast de belopp som utgår enligt tabellen bör undantas från beskattning. Även här pekas på att likheter mellan sjukpenning på grund av AGS och ersättning enligt TFY talar för att dessa ersättningar behandlas skattemässigt lika. Vidare framhålls i flera yttranden att ifrågavarande belopp enligt TFY är förhållandevis små. En av remissinstanserna, nämligen Lantbrukarnas skattedelegation, förklarar sig i och för sig dela organisationernas uppfattning att skattefrihet för engångsbeloppen skulle ge positiva utslag i många fall. Genomgående anser emellertid instanserna att en dellösning för vissa engångsbelopp inte är godtagbar. Beskattningsfrågan för hela området av engångsbelopp i stället för livränta bör lösas på en gång. Det påpekas i flera yttranden att frågor av denna natur f. n. utreds av livförsäkringsskattekommittén.

Kammarrätten i Sundsvall, försäkringsinspektionen och riksskatteverket (majoriteten) avstyrker bifall till framställningen. Samma ståndpunkt intar *en minoritet inom livförsäkringsskattekommittén* (tre ledamöter). Kammarrätten påpekar att fråga är om ersättning i olika former för inkomstförlust. I de fall sådan ersättning utgår i form av engångsbelopp, på grund av försäkringsförhållande eller på annat sätt, är ersättningen i princip att betrakta som bruttoersättning. Om lagstiftning genomförs i enlighet med den aktuella framställningen, kommer ersättning för förlorad arbetsförtjänst genom den ifrågavarande försäkringsformen att utgå med nettobelopp, dvs. en arbetsinkomst för vilken skatt inte erläggs. Följden härav skulle bli att vid försäkringsfall arbetsinkomst i form av engångsbelopp kan anses bli skattefri för viss kategori av löntagare. Detta skulle utgöra ett avsteg från en grundregel i svensk skatterätt. Samma synpunkter kan enligt kammarrätten även läggas på ersättning i form av schablonbelopp. Även om det finns skäl som talar för att det sker en ändring i enlighet med framställningen synes frågan om skattefrihet för ersättning av det slag som det här är fråga om böra övervägas i ett större sammanhang. Kammarrätten anser därför att framställningen inte f. n. bör föranleda lagändring.

Försäkringsinspektionen erinrar om att sjukpenningen numera är underkastad skatteplikt och att lämpligheten med den nuvarande ordningen med

skattefrihet för AGS-ersättningarna (K-försäkringsmodellen) ifrågasatts bl. a. av skatteutskottet (1974:32) samt att livförsäkringsskattekommittén kommer att överväga denna skattefrihet. Innan slutlig ställning tagits till skattebehandlingen av AGS-försäkringen bör man enligt inspektionens mening inte på ett nytt område införa skattefrihet för löpande ersättningar för förlorad arbetsinkomst. Vidare erinras om att inspektionen i sitt yttrande över skadeståndskommitténs betänkande i fråga om beskattning av skadestånd i form av engångsbelopp uttalat sig självfallet positiv till en snabb översyn av de skatteregler, som är av intresse då det gäller att åstadkomma ett rättvist förhållande mellan beskattning av engångsbelopp och livränta. Inspektionen har i sammanhanget vidare framhållit att skattereglerna bör ändras så att de ej påverkar valet av ersättningsform. Skattefrågan behandlades även i flera andra myndigheters remissyttranden. Den har sedermera överlämnats för skyndsam behandling till livförsäkringsskattekommittén. Inspektionen anser, att man, i avvaktan på en generell lösning av skattebehandlingen av engångsbelopp, som träder i stället för livränta, inte bör för ett delområde ändra gällande beskattningsregler.

Även minoriteten inom livförsäkringsskattekommittén påpekar att såväl den schablonmässiga dagersättningen som det kapitaliserade livräntebeloppet utgör ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Enligt en allmän princip i den svenska skattelagstiftningen är belopp som träder i stället för inkomst av skattepliktig natur också skattepliktigt. Med denna utgångspunkt bör således skatteplikt för de båda beloppen föreligga. Vidare framhålls att om frågan ses med utgångspunkt i principerna för försäkringsbeskattningen måste beaktas att TFY till sin karaktär är en ansvarighetsförsäkring. Belopp som utgår på grund av sådan försäkring är skattepliktigt enligt gällande rätt. Den som jämförelse åberopade AGS-försäkringen är däremot en sjuk- och olycksfallsförsäkring som inte tagits i samband med tjänst. Nu gällande bestämmelser medför skattefrihet för belopp som faller ut på sådan försäkring. Redan de båda försäkringarnas olika karaktär gör det svårt att dra paralleller mellan dem. Vidare erinrar ledamöterna om att enligt den åberopade överenskommelsen dagersättningar i TFY-systemet visserligen är låga. Administrativa skäl kan därför åberopas för skattefrihet. Man har emellertid att utgå från att överenskommelsen blir föremål för förhandlingar. Snara beloppshöjningar, vilkas storlek f. n. inte kan bedömas, måste därför hållas för troliga. F. ö. bör de administrativa skälens betydelse inte överdrivas. Ytterligare påpekas att sjukpenning numera är underkastad skatteplikt. Det är därför konsekvent att beskatta också dagersättningen enligt TFY-systemet. I detta sammanhang framhålls att skattefrihet för vissa belopp, som utgår som ersättning för förlorad arbetsförtjänst, är ägnad att rubba grunderna för den sociala bidragsgivningen och medför olikformig behandling.

De tre ledamöterna anser vidare att än starkare skäl kan anföras mot skattefrihet för engångsbelopp som träder i stället för livränta. Tanken är

att engångsbelopp skall beräknas på grundval av livräntebelopp som i det individuella fallet återstår efter skatt och att skatteberäkningen skall göras av försäkringsinrättning. Den ifrågasatta nettoberäkningen strider enligt ledamöternas mening helt mot de svenska beskattningsprinciperna. I den allmänna debatten har visserligen liknande nettoresonemang förts fram men något ställningstagande från statsmakternas sida föreligger inte i denna fråga. Den verkliga innebörden av överenskommelsen är att försäkringen förbilligas på övriga skattebetalares bekostnad. Att försäkringen innebär en vinst för arbetsgivaren är således uppenbart. Vidare kan nettoberäkningen med den teknik som avsetts skola tillämpas leda till skattevinst för den försäkrade. Enligt uppgift skall skatten på livräntebeloppet beräknas varefter nettot kapitaliseras. Det därvid erhållna beloppet uppbärs skattefritt av den försäkrade. Om ingen ändring görs i gällande bestämmelser skall den försäkrade emellertid betala skatten för det engångsbelopp som motsvarar den kapitaliserade bruttolivräntan. Med hänsyn till progressionen vid den statliga inkomstskatten måste denna skatt antas bli högre än den kapitaliserade skatten på livräntorna. Härtill kommer att förutsättningarna för en någorlunda säker nettoberäkning brister på grund av osäkerheten om den försäkrades framtida inkomster m. m. Slutligen talar enligt de tre ledamöterna starka administrativa skäl mot systemet. Engångsbeloppens storlek är nämligen beroende av en korrekt skatteberäkning. Att överlämna beräkningen av skatt till de inblandade parterna utan medverkan av sakkunnig myndighet bör enligt ledamöterna inte komma i fråga. Hur systemet är avsett att fungera är vidare i vissa delar oklart. Ledamöterna nöjer sig med att peka på oklarheten beträffande ansvar för oriktiga beräkningar, komplikationer vid ändringar på grund av besvär i taxeringar som legat till grund för nettoberäkning och liknande frågor.

Majoriteten inom riksskatteverket anför i huvudsak samma synpunkter som minoriteten inom livförsäkringsskattekommittén.

Enligt *länsstyrelsen i Stockholms län* bör frågan om beskattningen överlämnas till livförsäkringsskattekommittén.

Departementschefen

Ersättning, som utgår på grund av ansvarighetsförsäkring och avser för-lorad inkomst av skattepliktig natur, utgör skattepliktig inkomst. Detsamma gäller livränta som utgår på samma grund, också om den byts ut mot engångsbelopp.

Arbetsgivare, som betalar premie för ansvarighetsförsäkring till förmån för anställd, har rätt att vid inkomsttaxeringen göra avdrag för premien som för omkostnad i rörelsen. För den anställde föranleder premiebetalningen inga skattekonsekvenser.

Jag vill i sammanhanget erinra om principerna för beskattning av livförsäkringar, dvs. pensionsförsäkringar (P-försäkringar) och kapitalförsäk-

ringar (K-försäkringar). Premier för P-försäkringar är avdragsgilla och utfallande belopp skattepliktiga. För K-försäkringar är förhållandet i princip det motsatta. Avdrag för premiekostnader för K-försäkringar medges dock inom ramen för det s. k. försäkringsavdraget, som är högst 250 kr. för ogift och högst 500 kr. tillsammans för makar.

I fråga om sjukförsäkring gäller att den i skattehänseende behandlas som P-försäkring om den tecknats i samband med tjänst eller är invalidpensionsförsäkring. Andra former av sjukförsäkring behandlas som K-försäkring.

Företagare, som betalar försäkringspremie för livförsäkring eller sjukförsäkring till förmån för anställd, får göra avdrag för sådan premie som för omkostnad i rörelse. Avser premien P-försäkring, behöver den anställde inte ta upp belopp som motsvarar premien till beskattning. Denna ordning har tillkommit av praktiska skäl. Den anställde har nämligen i princip rätt till avdrag för premien med ett belopp, som i stort sett motsvarar förmåns värde. Är försäkringen däremot en K-försäkring, skall premien beskattas hos den anställde. Han får sedan göra avdrag för belopp motsvarande premien i den mån det ryms inom ramen för försäkringsavdraget. Enligt en särskild bestämmelse i kommunalskattelagen (1928:370), KL, är dock förmån av fri grupplivförsäkring och av fri gruppsjukförsäkring i viss utsträckning undantagen från beskattning. Så är fallet beträffande fri grupplivförsäkring, om den åtnjuts på grund av statlig eller kommunal tjänst eller på grund av enskild tjänst under förutsättning att grupplivförsäkringens förmåner är jämförbara med motsvarande statliga förmåner. Har förmånen åtnjuts på grund av enskild tjänst och utgått efter väsentligt förmånligare grunder än som gäller för statsanställd, tas förmånen upp till beskattning till den del den utgått efter dessa förmånligare grunder. Förmån av fri gruppsjukförsäkring enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer (AGS) beskattas inte om de ersättningar som kan utgå på grund av försäkringen inte överstiger de belopp som riksskatteverket fastställt.

AGS behandlas i skattehänseende som K-försäkring, eftersom anmälan till försäkringsanstalten om att försäkringen tagits i samband med tjänst inte skett. Enligt gällande skattebestämmelser krävs nämligen för att sjukförsäkring skall anses ha tagits i samband med tjänst att sådan anmälan gjorts. Med hänsyn till att försäkringen behandlas som K-försäkring beskattas inte utfallande belopp hos mottagaren. Vidare är alltså de enskilda arbetstagarna på grund av nyssnämnda bestämmelser i KL befriade från skyldighet att redovisa förmånen av arbetsgivarens premiebetalning som intäkt.

Skattefriheten för förmån av viss fri grupplivförsäkring infördes år 1963 (prop. 1963:120, BeU 1963:43, rskr 1963:294, SFS 1963:265) och motiverades främst av förenklings-skäl. Den dittillsvarande ordningen framstod som onödigt komplicerad och formell, särskilt sedan tjänstegrupplivförsäkringen ut-

vidgats till att omfatta större delen av löntagarna. Motsvarande skattefrihet för förmåner av fri gruppsjukförsäkring tillkom ursprungligen år 1972 (prop. 1972:77, SkU 1972:27, rskr 1972:191, SFS 1972:254). Även då anfördes för-
enklingsskäl. I prop. 1972:77 (s. 24) framhölls emellertid att de förutsättningar som varit bestämmande för sådan tilläggsanordning till socialförsäkringen som AGS representerar kunde antas bli förändrade om man skulle gå över till ett system med beskattade sjukpenningförmåner. Lösningen att AGS behandlades på samma sätt som K-försäkring och att arbetstagarna inte skulle beskattas för någon förmån av fri försäkring ansågs kunna accepteras som ett provisorium, som borde kunna omprövas för den händelse en om-
läggning av förmånernas beskattning skulle aktualiseras.

Den ursprungliga överenskommelsen om AGS för anställda arbetstagare träffades mellan SAF och LO den 22 juni 1971. Därvid utformades AGS som ett komplement till ersättningar enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess då gällande lydelse.

Genom beslut av statsmakterna år 1973 konstruerades sjukpenningförsäkringen om varvid sjukpenningen gjordes skattepliktig. Med anledning härav och sloandet av skyldigheten för löntagare att erlägga folkpensionsavgift träffade SAF och LO överenskommelse om en anpassning av AGS. Anpassningen gäller från ingången av år 1974. Överenskommelsen innebär en omfördelning av ersättningarna mellan sjukpenningtid och förtidspensionstid. Ersättningen i samtliga inkomstlagen är bestämd till – efter viss karenstid – 3 kr. per dag under sjukpenningtid. Under förtidspensionstid erhåller den försäkrade månadsersättning med belopp enligt en tabell, som finns intagen i förhandlingsprotokollet. Ersättningen beräknas med utgångspunkt i den sjukpenninggrundande inkomst som låg till grund för sjukpenningens storlek vid insjuknandet tillfället till den del inkomsten förvärvats i anställningar som omfattas av försäkringsavtal om AGS.

Genom ändring i KL har förmånen av fri AGS även efter den nya överenskommelsen undantagits från beskattning (prop. 1974:90, SkU 1974:32, rskr 1974:200, SFS 1974:293). I sitt betänkande instämde skatteutskottet i uppfattningen att förmån av fri AGS liksom tidigare borde kunna undantas från beskattning. Utskottet uttalade emellertid betänkligheter mot definitiva skattelättnader för så avsevärda pensionsbelopp som kan utgå på grund av försäkringen. Utskottet framhöll att beskattningsfrågan om möjligt borde lösas på samma sätt som nu gäller för annan ersättning för inkomstbortfall och för P-försäkringar. Utskottet påpekade att beskattningsfrågan emellertid sammanhängde med försäkringsbeskattningens utformning i andra hänseenden och att överenskommelse som träffats mellan SAF och LO inte utgjorde tillräckliga skäl att föregripa livförsäkringsskattekommitténs (Fi 1971:07) arbete. I avvaktan på kommitténs ställningstagande hade därför utskottet inte något att erinra mot att nuvarande provisorium beträffande AGS ändrades i enlighet med det i propositionen framlagda förslaget. Riksdagen följde utskottet.

I skrivelsen från SAF, LO och PTK framhålls att organisationerna träffat

överenskommelse om införandet av trygghetsförsäkring för yrkesskada (TFY). Det uppges vidare dels att överenskommelse även träffats om införande av TFY inom det kommunala avtalsområdet, dels att man var överens om att ansluta bl. a. kooperationen och SFO:s avtalsområden till försäkringen. TFY kommer härigenom att omfatta så gott som hela arbetsmarknaden utom området för statens personskadeförsäkring. Även för denna försäkringsform är emellertid TFY normerande. Organisationen påpekar att införandet av TFY därigenom i praktiken innebär att skadeståndsrätten på ett väsentligt område ersätts med avtalsförsäkring.

Av skrivelsen framgår att försäkringen är avsedd att gälla för skada som inträffat den 1 september 1974 eller senare, dock att vid skador som inträffat den 1 februari 1974 eller senare ersättning lämnas om skadan medfört invaliditet eller dödsfall.

Enligt försäkringsvillkoren utgår i de fall skadefallet medför sjukskrivning under minst 8 dagar ersättning under de första 30 dagarna av sjukdomstiden och för lönedelar upp till vad som motsvarar en årlig arbetsinkomst av 7,5 basbelopp enligt en schablontabell. Beloppen i tabellen har beräknats så att arbetstagaren genom denna ersättning jämte den skattepliktiga sjukpenningen skall få full kompensation för nettotkomstbortfallet, vilket anses motsvara den sjukpenninggrundande inkomsten per dag. I de fall arbetstagaren har rätt till ersättning för viss sjukdomsdag även enligt AGS inkluderas denna ersättning i schablonbeloppet. De belopp som kan utgå på grund av TFY är följande.

Till försäkringskassan anmäld sjukpenninggrundande årsinkomst uppgår till kr. men ej till kr.	Årsinkomst	Ersättning från TFY (i förekommande fall inklusive ersättning från AGS) per dag kr.
	18 000	3
18 000	43 000	4
43 000	53 000	5
53 000	7,5 x basbeloppet	6

För insjuknandedagen, som inte berättigar till ersättning genom den allmänna försäkringen, lämnas ersättning med ett belopp motsvarande fem gånger den i tabellen angivna dagersättningen. Detta belopp anges motsvara den genomsnittliga nettoförlusten av arbetsinkomster för denna dag.

Den högsta ersättning som kan utgå enligt denna schablon – i förekommande fall jämte ersättning från AGS – utgör således $(5 \times 6 + 29 \times 6 =)$ 204 kr.

För lönedelar överstigande vad som motsvarar en årlig arbetsinkomst av 7,5 basbelopp liksom för förlorad arbetsinkomst efter 30 dagars sjukdomstid lämnas ersättning för den faktiska förlusten.

Vid skadefall som lett till invaliditet lämnas ersättning enligt TFY för framtida förlust av arbetsinkomst eller för mer betydande merkostnader i privatlivet eller i arbetet i form av livränta till den del förlusten eller kost-

naden inte ersätts genom förmån från t. ex. socialförsäkring eller avtalsförsäkring. Den skadade kan dock i stället för livränta eller del därav få ett engångsbelopp motsvarande det kapitaliserade värdet av livräntan enligt TFY.

SAF, LO och PTK begär i skrivelsen att ersättning för förlorad arbetsinkomst som utgår enligt den i det föregående nämnda tabellen under de första 30 dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen samt engångsbelopp som beräknas genom kapitalisering av livränta och som utges vid bestående invaliditet skall undantas från beskattning. Såvitt avser schablonbeloppen påpekar organisationerna att beloppet kan bli högst 204 kr. Vidare understryks samordningen mellan den nu avsedda ersättningen från TFY och den skattefria dagersättningen enligt AGS. Enligt organisationerna finns samma skäl för skattefrihet för belopp på grund av TFY som för ersättning från AGS.

I fråga om engångsbeloppen hänvisas till att man vid bestämmande av dessa belopp kommer att ta hänsyn till skattefriheten. Det erinras vidare om att ersättning från TFY i många fall endast utgör ett komplement till inkomst av förvärvsarbete eller, vid förtidspension, annan livränta eller pension och därför normalt bör bli av mindre betydelse för den skadades framtida försörjning. I de fall skadeersättningen enligt TFY blir av nämnvärd betydelse för den skadades framtida försörjning kommer ersättningen normalt att utgå i form av värdesäkrad livränta. Slutligen påpekas att ersättning i form av engångsbelopp enligt allmänt vedertagen uppfattning medverkar till snabbare rehabilitering av den skadade.

Inställningen bland remissinstanserna är delad. Vissa remissinstanser har tillstyrkt organisationernas framställning, andra åter ansett att den inte bör föranleda lagstiftning. Det finns ytterligare den uppfattningen att endast de belopp som utgår enligt tabellen skall undantas från beskattning.

För egen del vill jag framhålla följande. Den nu aktuella TFY såväl som AGS och tjänstegrupplivförsäkringen bygger ut det sociala trygghetssystemet på ett angeläget sätt. Ersättning enligt TFY utgår till arbetstagare oavsett vem som vållat skadan och försäkringen gäller inte endast för skador som orsakats av olycksfall i arbetet utan även för skador som orsakats av färdolycksfall, dvs. skador som inträffat vid färd till och från arbetet, samt vid vissa yrkessjukdomar. För den anställde innebär försäkringen en väsentligt säkrare ställning då belopp utgår oavsett om bevisning kan föreläggas om att annan varit vållande till skada. Härigenom har för den anställdes vidkommande skadeståndsrätten i ett mycket betydelsefullt avseende ersatts med ett försäkringssystem.

Överenskommelsen mellan SAF, LO och PTK om förbättrad trygghet vid yrkesskada innebär således en från flera synpunkter tillfredsställande ordning. Livförsäkringsskattekommittén har som uppgift att göra en allmän översyn av personförsäkringsfältet från skattesynpunkt. En majoritet inom denna kommitté har tillstyrkt organisationernas framställning. Minoriteten

har emellertid, liksom vissa andra remissinstanser, påpekat att förslaget innebär ett principiellt avsteg från våra beskattningsgrunder. I fråga om livränta som ersätts med engångsbelopp framhåller minoriteten dessutom att den verkliga innebörden av organisationernas överenskommelse är att försäkringen förbilligas på övriga skattebetalares bekostnad och innebär en vinst för arbetsgivaren. Jag delar denna uppfattning. Ersättning, som utgår på grund av bortfall av arbetsinkomst, är i princip skattepliktig. Vidare gäller allmänt den grundsatsen att utfallande försäkringsbelopp skall undantas från beskattning endast i den mån avdrag inte medges för premierna för försäkringen. Jag är medveten om att frågan om behandlingen i skattehänseende av försäkringsersättning är komplicerad och att många synpunkter kan anläggas. Jag är f. n. inte beredd att på föreliggande material i lagstiftningsärendet göra något uttalande om hur skatteprinciperna för försäkringsersättning i fortsättningen bör utformas, men jag finner angeläget att påpeka att nyssnämnda grundsats, dvs. att skattefrihet kan medges endast i den mån avdrag inte medges för premiekostnaderna, i vart fall bör upprätthållas. På grund av den principiella betydelse som frågan har vill jag således inte förorda en dellösning nu av en så viktig fråga som den skattemässiga behandlingen av livräntor som omvandlats till engångsbelopp.

Såvitt avser ersättningar enligt tabellen under de första 30 dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen är det högsta belopp som kan komma i fråga 204 kr. Med hänsyn härtill kan jag som ett provisorium, i likhet med vad som f. n. gäller i fråga om AGS-försäkringen, i avvaktan på att livförsäkringsskattekommittén slutfört sitt arbete tillstyrka att dessa ersättningar undantas från beskattning.

De nya bestämmelserna bör tillämpas fr. o. m. 1975 års taxering.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

